

Täysistunto

Tiistai 8.11.2016 klo 13.59—21.55

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 231/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

18.42 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen piiriin. Sitä voidaan pääsääntöisesti pitää aivan hyvänä ratkaisuna monen opiskelijan kohdalla, mutta siitä huolimatta tämä esitys herättää huolenaiheita, mitä tulee sekä niiden noin 40 000 opiskelijan asemaan, jotka jäävät kokonaan asumistuen piirin ulkopuolelle, että erityisesti perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan tulevaisuudessa. Tämän esityksen keskeinen kipukohta on myöskin se, että menoja, jotka syntyvät siitä, että tätä uudistusta tehdään, pyritään kattamaan asumistukijärjestelmän sisältä, mikä tarkoittaa lisää säästöjä, jotka kohdistuvat kaikkiin asumistuen saajiin.

Opiskelijoiden nykyisen asumislisän ongelma on sen riittämätön taso sekä se, että se ei huomioi asumiskustannusten eroja eri paikkakunnilla. Muun muassa Suomen ylioppilaskuntien liiton mukaan yksi opiskelijoiden suurimmista menoeristä tällä hetkellä on asuminen ja iso osa opiskelijoista käyttääkin koko opintotukensa asumismenojen kattamiseen. Lisäksi monella paikkakunnalla pelkkä vuokran maksaminen edellyttää lisätuloja.

Yleisen asumistuen piiriin siirtämisen hyvä puoli on se, että eri paikkakuntien suuret erot vuokra-asumisen kustannuksissa tulevat paremmin huomioituiksi kuin opiskelijoiden asumislisässä. Yleinen asumistuki on myöskin ympärivuotinen. Siihen liittyy kuitenkin myös ongelmia, joihin tulisi kiinnittää huomiota tämän siirron toteuttamisen yhteydessä. Ne liittyvät siihen, että yleistä asumistukea myönnettäessä samassa osoitteessa asuvien henkilöiden katsotaan yleensä automaattisesti muodostavan yhden ruokakunnan, jonka taloutta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Lain määrittelystä johtuen yhdessä asuvien mutta ei avoliitossa olevien asumistuen hakijoiden on ollut vaikeaa osoittaa, että kyse ei ole avoliitosta, jos määrittelyt kriteerit tai osa niistä eivät täyty. Tämä voi johtaa ongelmiin sellaisissa talouksissa, joissa esimerkiksi opiskelijat ja työssäkäyvät asuvat yhdessä, sekä tilanteissa, joissa asutaan kimppekämpässä. Erilaiset yhdessä asumisen muodot ovat yleistyneet, erityisesti nuorten aikuisten kohdalla, vuokrien nousun myötä. Opiskelijoiden yleisen asumistuen piiriin siirtämisen yhteydessä asumistukea tulisi kehittää yksilöllisempään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

suuntaan ja varmistaa, että esimerkiksi kimppakämpissä asuvat jaetaan omiin ruokakuntiinsa.

Suuri huolenaihe kuitenkin liittyy perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan, joka tulee heikkenemään, jos opintorahaan ei tämän siirron yhteydessä säädetä huoltajakorotuksesta, jota ei otettaisi huomioon tulona asumistukea määriteltäessä. Kuten tiedämme, Suomi on tällä hetkellä ainoa Pohjoismaa, jossa perheellisille opiskelijoille ei osoiteta mitään erillistä tukea eikä opiskelijoiden perheellistymistä millään lailla huomioida opintotutussa. Tällä hetkellä perheelliset opiskelijat ovat olleet yleisen asumistuen piirissä, mutta tällä hetkellä opintorahaa heidän kohdallaan ei lasketa tuloksi ansiotulojen tapaan yleistä asumistukea määriteltäessä. Nyt tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tästä luovutaan, mikä tarkoittaa sitä, että erityisesti perheellisten opiskelijoiden toimeentulo tulee laskemaan tämän uudistuksen myötä. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että lapsiperheiden keskimääräisen tuen määrä laskisi uudistuksesta johtuen 27 eurolla kuukaudessa, ja tämä olisi suurempi kahden huoltajan perheissä, joissa se olisi keskimäärin 41 euroa kuukaudessa, ja yksinhuoltajaperheissä sitten 17 euroa kuukaudessa. Ammattikorkeastudioiden järjestö Samok on myös arvioinut, että perheellisen opiskelijan käytettävissä olevat tulot voivat laskea jopa 1 700 euroa vuodessa, kun myös huomioidaan hallituksen suunnitellamat leikkaukset opintotukeen.

Toinen keskeinen ongelma, kuten mainittua, tässä esityksessä on se, että näitä menoja katetaan asumistukijärjestelmän sisäältä, mikä tarkoittaa sitä, että enimmäisasumismenoja ei koroteta ensi vuonnakaan — se on siis kolmas vuosi peräkkäin, jolloin niitä ei koroteta — minkä lisäksi lisästäjää vielä haetaan sillä, että enimmäisasumismääriä lasketaan tietyissä kuntaryhmissä.

Vasemmistoliitto siis katsoo, että hallituksen on ryhdyttävä toimiin erityisesti perheellisten opiskelijoiden aseman parantamiseksi. Tarve huoltajakorotukselle on hallituksen leikkausten jälkeen ja tämän uudistuksen jälkeen suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

18.47 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Mielestäni opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin on sinänsä kannatettava ja selkeyttä lisäävä asia. Rinnakkaiset järjestelmät samasta asiasta helposti lisäävät kokonaiskustannuksia hallinnoinninkin takia. Ei lie tarkoitus työllistää etuuskäsittelijöitä rinnakkaisilla järjestelmillä vaan tuottaa selkeitä palveluita tuensaajille. Se on myös heidän intressinsä.

Totta kai itse asumistukijärjestelmää sinänsä tulee kehittää. Järjestelmät on rakennettu niin monimutkaisiksi, että väliinpuotoamisia voi aina tapahtua, kun muutoksia tehdään, ja sellaiset tulee sitten vain korjata.

Noin muutenkin tässä lakiesityksessä käy ilmi tämän lainsäädännön vaikeus, että tekemällä lakiin yhden yhdenmukaisuutta lisäävän toimenpiteen voi muualla seurata ongelmia. Tarkoitan esimerkiksi kansanopistoissa maksullisilla linjoilla opiskelevien asemaa. He opiskelevat sisäoppilaitoksissa yhteisöllisen pedagogiikan mukaisesti eivätkä välttämättä solmi asumisestaan vuokrasopimuksia, joista yleistä asumistukea voisi saada. Niinpä kiitänkin hallitusta siitä, että tässä lakiesityksessä on huomioitu tämä kansanopistojen tarve ja ollaan esittämässä, että asumisen tuki säilyisi ennallaan Suomessa kansanopiston mutta myös liikunnan koulutuskeskuksen ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen maksullisilla linjoilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

18.48 **Kimmo Kivelä ps:** Puhemies! Kyseessä on todella merkittävä opiskelijoiden sosiaalipoliittinen uudistus, ja tämä todistaa, että vastoin opposition kritiikkiä kyllä hallituksella on tasa-arvoistamislinja ja ei todellakaan hallituksella ole päätavoitteena tai ylipäättänsä tavoitteena se, että opiskelijoilta leikattaisiin ja heitä kurjistettaisiin. Kyllä tässä on sosiaalinen ajattelu taustalla. Opiskelijat asetetaan samaan tasa-arvoiseen tilanteeseen muiden vuokralla asuvien, asumistukea saavien kanssa.

Mutta sen sijaan suurena vaarana on, että jättimäiset ja ahneet vuokrataloyhtiöt, sellaisetkin, joita on tuettu verovaroin, jatkavat sellaista toimintaansa, mistä mediassa on viime aikoina julkisuudessa kerrottu: voitot tuloutetaan omistajille sen sijaan, että niillä pidettäisiin rakennuskanta kunnossa tai jopa rakennettaisiin uusia asuntoja. Eli lapsi menee pesuveden mukana viimeistään silloin, kun opiskelijat haluavat muuttaa kalliimpiin asuntoihin. Vuokrat nousevat, ja lisälasku siirtyy vuokranmaksajille, ja esimerkiksi ay-liikkeen omistama vuokrataloyhtiö käärii osinkoja. Tämä ei voi olla oikein. Nimenomaan hallituksen pitää seurata tätä uudistusta, mitä tästä seuraa, kuka lopulta hyötyy. Hallituksen tavoitteen pitää olla, että opiskelija on se hyötyjä.

18.50 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka sinänsä on kokonaisuudessaan askel parempaan suuntaan, ei todellakaan ole aivan ongelmaton, kuten jo näissä edeltävissä puheenvuoroissa on tullut esille.

Hyvää on lyhyesti se, että uudistus parantaa etenkin yksin asuvien opiskelijoiden, pienituloisten opiskelijoiden asemaa, nimenomaan sellaisten, jotka maksavat nyt korkeita asumismenoja.

Mutta suurimmat ongelmat liittyvät tosiaan siihen, että toisin kuin tämä opiskelijoiden nykyinen asumislisä, tämä yleinen asumistuki ei ole yksilökohtainen vaan se on nimenomaan ruokakuntakohtainen, ja siitä seuraa erilaisia ongelmia. Olen edustaja Kivelän kanssa samaa mieltä siitä, että näiden ongelmien vuoksi, joita tähän lakiesitykseen liittyy, on aiheellista tehdä varmasti monenlaisia seurantaponsia.

Esimerkiksi asuntopolitiikan kannalta tällä voi olla merkittäviä seurauksia. Voi olla niin, että kun yhdessä seurustelukumppanin tai puolison kanssa asuminen ei enää taloudellisesti yksinkertaisesti ole mahdollista, niin nykyistä useampi joutuu valitsemaan yksin asumisen nykyistä kalliimmassa asumismuodossa, mikä varmaan tulee nostamaan sitten yksien hintoja, jotka jo nyt ovat aika kohtuuttomia isoissa kaupungeissa. Tässä kohtaa voi mainita esimerkiksi sen, että Helsingissä kaikkein nopeimmin kasvava asunnottomien joukko on nimenomaan helsinkiläisten perheiden omat nuoret, joilla ei ole varaa asua omassa asunnossa tai ylipäättänsä missään. Eli tässä puhutaan köyhyyspolitiikankin näkökulmasta aika vakavasta asiasta.

Ja sitten nämä perheelliset opiskelijat, joiden toimeentulo heikkenee: on selvää, että opintotukeen tarvittaisiin vihdoinkin huoltajakorotus, jotta voitaisiin parantaa näiden opiskelijoiden asemaa, joilla jo on lapsia. — Kiitos.

18.53 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Käsillä on hallituksen esitys, joka liittyy olennaisesti opintotukimuutoksiin, joita on jo linjattu hallitusohjelmassa. Tässä yhteydessä on kyllä mainittava, että vaikka ikävä kyllä joka puolelle näitä säästöjä kohdistuu ja myös opintotuki saa osansa, niin tällä muutoksella, mikä nyt yleiseen asumistukeen tehdään opiskelijoitten kohdalla, itse asiassa isolla osalla, suurimmalla osalla, opiskelijoista opintoaikana saatava tuki valtiolta paranee. Tämä on merkittävä asia tässä yhteydessä, eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

tyisesti yksin asuville ja kaupungeissa, joissa on korkea vuokrataso — tämä on nimenomaan kädenojennus siihen, että tosiaan näitä korkeita vuokria siellä joudutaan maksamaan.

Kun tämä vuokrataso on korkea näissä isoissa kaupungeissa ja kun pelätään sitä, että se vielä nousee esimerkiksi tällaisen esityksen myötä, niin on tunnustettava kyllä se, että tämä ei koske pelkästään opiskelijoita vaan myös muita pienituloisia ryhmiä. Ja se, miten tähän vuokratason nousuun puututaan, on aivan oma asiansa, ja kyllä, siihen todellakin pitäisi puuttua ja tämä rahastus tiettyjen tahojen kautta lopettaa.

Mutta nyt tässä kohdassa puhutaan opiskelijoista, ja se, että toisen asteen opiskelijat ja korkea-asteen opiskelijat nyt siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, on tervetullut uudistus, mitä ovat opiskelijajärjestöt ajaneet jo pitkään. Nyt se toteutetaan ja nimenomaan opiskelijat asetetaan muitten pienituloisten kanssa nyt yhdenvertaiseen asemaan. Järjestelmä myös yksinkertaistuu.

Se, mikä on tässä haasteena, on tämä perheellisten opiskelijoitten tilanne, joka tiedostetaan. Todellakin esimerkiksi keskusta on pitkään ajanut sitä, että huoltajakorotus olisi sellainen asia, joka pitäisi toteuttaa opintotuen osana, ja tässä yhteydessä pitää keväällä kyllä viimeistään käydä se keskustelu, että tämä huoltajakorotus toteutetaan tässä yhteydessä, että perheellisten opiskelijoitten asema ei heikkene sinänsä muuten erittäin hyvän uudistuksen yhteydessä.

18.55 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Itse olen aina lähtenyt siitä, kun opintotuesta puhutaan ja kun puhutaan muistakin etuuksista, että opintotuki on ennen kaikkea sosiaaliturvaa. Mielestäni tämä uudistus, josta nyt keskustelemme, kehittää meidän opintotukijärjestelmän kokonaisuutta nimenomaan sosiaaliturvan suuntaan. Yleistä asumistukea saavat ne, jotka ovat eniten sen tarpeessa, ja nytten tämän uudistuksen myötä — vaikka onkin näin, että osalla tämä asumisen tuki heikkenee — ne, jotka sitä eniten tarvitsevat, tulevat jatkossa sitten saamaan enemmän tätä asumistukea. Tämä on myös, niin kuin edustaja Jarva tässä aikaisemmin totesi, monien opiskelijajärjestöjen pitkäaikainen tavoite, ja siinäkin mielessä on hienoa, että tämä nyt etenee läpi.

Arvoisa puhemies! Asumistukijärjestelmän yhtenäistäminen on myös ollut pitkään sosiaaliturvajärjestelmämme uudistamisen tavoite, ja tämä myöskin sitä sitten osaltaan palvelee. Sinänsä nyt opintotukijärjestelmään tulevat muutokset, joita myöhemmin tänään keskustelussa käsitellään, myös liittyvät tähän, ja tämä varmasti parantaa siihenkin peilaten sitten niiden heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden asumisen tuen tasoa.

Tässä nyt on viitattu tähän kimppa-asumiseen, joka varmasti on monien opiskelijoiden kohdalla haaste nyt, kun tulee tämä uusi järjestelmä. Yhdyn kyllä siinä niihin puheenvuoroihin, että tätä asiaa on tarkasteltava ja pyrittävä kehittämään tätä asumistukijärjestelmää siihen suuntaan, etteivät sitten tällaisista ihan taloudellisista syistä saman katon alla asuvat opiskelijat joudu eriarvoiseen asemaan tämän uudistuksen myötä.

18.57 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä on tullut esille, tässä lakiesityksessä on kyllä paljon semmoisia hyviä elementtejä, jotka parantavat nykyistä tilannetta monien opiskelijoiden kohdalla. Mutta itsekin kyllä yhdyn siihen huoleen, mikä tässä on tullut, että yksinhuoltajaperheiden ja lapsiperheiden asumistuki vähenee, ja sen takia olisi kyllä ensisijaisen tärkeää, että tämä huoltajakorotus saataisiin opintotukeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Toisaalta myös huolestuttaa se, että kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, niin siitä aiheutuvat lisäkustannukset katetaan nyt asumistuen enimmäisasumismenoja rajoittamalla eliikkä muiden pienituloisten asumistukea leikkaamalla. Mehän tiedämme, että tästä varmaankin tulee tulevaisuudessa osa valumaan toimeentulotukeen, eliikkä sieltä joutuu sitten osa pienituloisista enemmän hakemaan tukea omaan elämiseensä. Olisikin syytä miettiä, miten varmistetaan se, että tämä ei nyt aiheuta kaikkein pienituloisimmille muille kuin opiskelijoille lisäheikennyksiä.

Kaiken kaikkiaan varmaan meidän asumistukijärjestelmä kyllä vaatii ihan perusteellista remonttia. Siitä on paljon nyt viime aikoina puhuttu, että meillä on tilanne, jossa varsinkin monissa kasvukeskuksissa asuminen on niin kallista, että edes palkkatyötä tekevillä ei ole mahdollisuutta sitä kustantaa ilman erillisiä tukia, saati sitten jos on palkkatuen ulkopuolella. Tämä on mielestäni semmoinen asia, missä meidän pitäisi miettiä kokonaisuudistusta. Sinänsä tämä palanen varmaan on ihan hyvä, mutta kuten tässä on tullut esille, on syytä seurata sitä, miten tämä kehittyy, ja varmistaa se, että asumiskustannukset eivät karkaa.

18.59 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn näihin puheenvuoroihin, joissa todetaan yleisellä kannalla, että hallituksen esitys on hyvä. Se parantaa ennen kaikkea yksin asuvien opiskelijoitten asemaa ja huomioi myös paremmin todelliset asumiskustannukset, mutta kuten täällä on todettu, ongelmia syntyy heti välittömästi siinä tilanteessa, kun esimerkiksi kaksi opiskelijaa haluaisi asua yhdessä. Tämmöinen yksittäisen asumislisän ja henkilökohtaisen asumistuen huomioiminen jää harkinnanvaraiseksi, ja sitä kautta tulee ongelmia, eliikkä tämä palauttaa niin sanotun ruokakuntakohtaisen asumisen, ja sitä kautta varmaan entistä useampi opiskelija haluaa asua yksin ja pienessä asunnossa.

Kannan myös suurta huolta nimenomaan opiskelijalapsiperheistä. Meillä on tällä hetkellä 45 000 perheellistä opiskelijaa, joista 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Nyt kun tämä asumistukijärjestelmä muuttuu, tämä tulee myös entisestään heikentämään heidän asemaansa, mutta tähän liittyy koko opintotukijärjestelmän uudistus, joka ei sinällään tue millään tavalla perheellisiä opiskelijoita.

Tästä syystä tuen myös vahvasti sitä, että huoltajakorotus on vähimmäisasiä, joka opiskelijaperheelle pitäisi mahdollistaa, sekä perheellisille opiskelijoille myös ansaintarajan nostaminen, jotta he pystyisivät omilla tuloillaan myös paremmin elättämään oman perheensä ja sitä kautta sitten, voisiko sanoa, pääsisivät pois tästä lapsiperheköyhyydestä, joka opiskelijaperheillä tällä hetkellä on.

19.01 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin sellainen yllättäväkin tieto kollegoille, mitä ette ehkä tiedänneet ja mikä voi sotia vastoin teidän perinteisiä käsityksiänne: En tiedä, tiesittekö — mutta nyt ainakin tämän jälkeen tiedätte — sen, että keskustan kannattajista yhtä paljon tai enemmän kuin maanviljelijöitä on opiskelijoita. Keskusta on perinteisesti opiskelijoitten puolue. Keskusta on perinteisesti myös perusturvapuolue, ja siihen liittyen tietysti tuntuu hyvältä käsitellä tällaista esitystä, tähän on saanut runsaasti kiitosta jo täällä salissa. Toki näitä haasteitakin tässä esityksessä on, mutta voi sanoa, että jonkinlaista yksimielisyyden henkeäkin on ollut havaittavissa pitkästä ajasta tämän suuren salin keskustelussa. Myös opiskelijajärjestöt ovat toivoneet tätä opiskelijoitten siirtymistä yleiseen asumistukijärjestelmään, ja siihenkin liittyen nyt ollaan vastaamassa opiskelijoitten toiveisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen opiskelijoitten asumisen tukemisessa auttaa, kuten aiemmat puhujat ovat jo hyvin kuvanneet, erityisesti niitä opiskelijoita, jotka tukea tarvitsevat, sellaisilla paikkakunnilla, sellaisissa kaupungeissa opiskelevia, missä on korkea vuokrataso, yksin asuvia opiskelijoita. Voidaan odottaa, että tämä myös tulee jonkin verran vaikuttamaan valmistumisaikoihinkin, kun ei ehkä tarvitse ihan niin monta sivutyötä tehdä siinä opintojen yhteydessä.

Yhdyn myös niihin toiveisiin, mitä täällä salissa on esitetty siitä, että voitaisiin saada huoltajakorotus aikaiseksi perheellisille opiskelijoille. Tämä on ollut semmoinen hanke, jota on varmasti jo ainakin 5 plus vuotta tai 10 vuotta pohdittu, ja tämä on varmaan sellainen asia, että esimerkiksi hallituksen puoliväliriihessä kannattaa asiaa pohtia.

Muutenkin, puhemies, ehkä haluan tässä ottaa yleisellä tasolla kantaa meidän asumistukijärjestelmään. Se on tällä hetkellä erittäin monimutkainen, maksaa erittäin paljon, ja se valuu aika paljon yksityisten vuokranantajien taskuihin. Ehkä tätä asumistukijärjestelmää pitäisi muutenkin järkeistää.

19.03 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Asumistukijärjestelmää ja ylipäätään asuntopolitiikkaa pitäisi katsoa aina kokonaisuutena. Sinänsä on tervetullutta, että opiskelijat saavat nyt, niin kuin kaikki muutkin asumistuen tarpeessa olevat ihmiset, ympärivuotisen turvan, koska ei ole ollut perusteltua se, että osa ihmisistä saa 12 kuukautta asumistukea ja osa huomattavasti vähemmän kuukausia.

Mutta opiskelijan elämä on hyvin vaihtelevaa. Usein se, kuka on asuinkumppanina, vaihtelee sen mukaan, miten kaverit valmistuvat ja miten heidän opintonsa toimivat. Toisena vaihtelee usein myös se paikkakunta, jolla ollaan, koska opiskelijat ovat hyvin paljon työn perässä liikkuva joukko, kesätöiden perässä nimittäin, ja toisaalta myös tulotasot vaihtelevat sen mukaan, miten keikkatöitä onnistuu saamaan tai miten kesätöitä onnistuu saamaan ja miten opintoja niihin yhteensovittamaan.

Kun hallitus paljon peräänkuuluttaa norminpurkutalkoita, niin toivoisin, että valiokunta erityisesti katsoisi tästä näkökulmasta sitä, miten näitä asumistuen mukaisia tulorajoja sitten tosiasiallisesti käsitellään, koska vaikka periaatteessa uudistus on ilman muuta hyvä ja kannatettava, niin voi olla, että siinä käytännössä tulee monta sellaista mutkaa, jotka tuovat viiveitä siihen toimeentuloon, mikä opiskelijoille kuitenkin on kuukausittain erittäin tärkeä, kun opintotuen osuus yhä edelleen on hyvin pieni osa siitä toimeentulosta. Huoli tietysti liittyy opiskelijaperheisiin, koska he ovat ne, jotka tässä ilmiselvästi ovat häviöjapuolella, ja siellä puolella tämä ikään kuin huoltajakorotus olisi se, joka olisi paras vastaus tähän murheeseen. Jos sitä etsitään asumistuen kautta, niin voidaan joutua vielä monimutkaisempiin järjestelyihin.

19.05 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Minä en kiellä sitä, etteikö tämä olisi parannus joidenkin pienituloisten opiskelijoiden kohdalla, mutta kyllä nämä hallituspuolueiden edustajien puheet sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta kuulostavat nololta hurskastelulta, kun otetaan huomioon muun muassa se esitys, josta tullaan keskustelemaan vielä myöhemmin tänään, eli opintorahaan kohdistuva jättimäinen leikkaus. Eli kyllä tämä hallituksen politiikka kokonaisuudessaan, jos tarkastellaan opiskelijoiden näkökulmasta, on kaikkea muuta kuin sosiaalisesti oikeudenmukaista. Opintorahaan siis kohdistetaan suurin yksittäiseen etuuteen kohdistuva leikkaus. Että se on tämä opiskelijapuolue keskustan arvovalinta leikkausten osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Jos hallitus olisi halunnut tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa tämän asumistukiuudistuksen yhteydessä, niin ette olisi kattaneet näitä lisämenoja asumistukijärjestelmän sisältä, jolloin se kohdistuu, kuten tässä todettiin, kaikkiin muihinkin pienituloisiin asumistuen saajiin, ja olisitte jo tässä vaiheessa antaneet lupauksen siitä, että tämä huoltajakorotusasia hoidetaan. Nyt tämä jää teidän lupauksenne varaan. Toivotaan, että tämä lupaus ei ole katteeton.

19.06 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan totta, mitä edustaja Andersson sanoi, että tässähän on puutteita ja eletään taloudellisesti vaikeaa aikaa. Joudutaan nipsimään ja napsimaan joka suunnalta, tekemään heikennyksiä. Eihän sitä kannata kieltää. Sitä suuremmalla syyllä pitää kiittää sellaisia esityksiä, missä satsataan, ja tämä on sellainen. Opiskelijoitten reilumpi asuminen — minusta se on erittäin sosiaalisesti oikeudenmukainen ratkaisu. Yli 60 prosenttia opiskelijoista kuitenkin voittaa tällä ratkaisulla, noin 120 000 opiskelijaa voittaa tällä ratkaisulla. Minusta se koskee aika suurta joukkoa opiskelijoita.

Tuosta huoltajakorotuksesta voisi todeta sen, että edustaja Anderssoninkin puolue taisi viime hallitusyritelmässä olla mukana. Miksi te ette silloin antaneet lupauksia, joita olisitte voineet pitääkin siellä hallituksessa? Nyt sitten vaaditaan kaikenlaista oppositiossa.

19.07 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edustaja Anderssonin puheenvuoroon: Suurimmalla osalla opiskelijoista todellakin tukitaso opintojen aikana nyt nousee, täysin siis nousee rahamäärä näistä opintotukileikkauksista huolimatta. Ja koska nyt siirrytään tällaiseen järjestelmään, joka on tasavertaisempi opiskelijoille ja myös muitten pienituloisten kesken yhdenvertaisempi, niin tätä tukea jaetaan jatkossa oikeudenmukaisemmin: On niitä, jotka eivät sitä tukea tarvitse, perheitä, joissa esimerkiksi puoliso on hyvätuloinen, korkeatuloinen — eiväthän he silloin sitä tukea tarvitse. Nyt sitä tukea voidaan lisätä useammille, nimenomaan korkean vuokratason kaupungeissa. Tämä on ollut nimenomaan se ongelma, kun opintotuki ei riitä näitten asumismenojen kattamiseen. Tällä esityksellä me nimenomaan vastaamme tähän isoimpaan ongelmaan.

19.08 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kyllä huomauttaa, että vaikka tässä jotkut hyötyvät, niin noin 50 000 opiskelijaa tässä menettää. Ja kun me puhumme siitä, että meidän pitäisi lyhentää opiskeluaikoja, että ihmiset pääsisivät töihin aikaisemmin, pääsisivät työn syrjään kiinni, niin tämä ei kyllä ainakaan edesauta sitä. Se, että joillakin menee paremmin tämän uudistuksen takia, on hyvä asia heille. Mutta on syytä muistaa ne, joilla tämä pienentää toimeentuloa: tämä pienentää toimeentuloa esimerkiksi opiskelijoiden lapsiperheillä. Tämä on siinä suhteessa erittäin huono asia, ja varsinkin kun otetaan huomioon muut indeksisidonnaisten etuuksien leikkaukset, niin tämä kyllä heikentää opiskelijoiden asemaa. Tämä lisää opiskeluaikaa, ja se on erittäin huolestuttavaa meillä Suomessa. Meillä kestää liian kauan aikaa valmistua maisteriksi ja päästä työhön kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Andersson, ja sitten siirrytään puhujalistaan. Täällä pyytävät vastauspuheenvuoroja samat edustajat, jotka ovat pyytäneet myöskin varsinaisia puheenvuoroja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

19.09 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Kurviselle ja edustaja Jarvalle: Minä puhuin nimenomaan tämän hallituksen kokonaisuudesta eli siitä, minkälaisesta opiskelijanäkökulmasta politiikkaa tehdään ja mitä muutoksia opintotukeen tulee. Edellisellä kaudella vasemmistoliitto teki erittäin kovaa työtä niin opintotuen puolustamisessa leikkauksilta kuin sen eteen, että opintotuki saatiin sidottua indeksiin. Miten kävi opintotuen osalta heti, kun Sipilän hallitus tuli? Te poistitte opintotuen indeksisidonnaisuuden, ja nyt te esitätte 120 miljoonan euron leikkaukset opintorahaan. Kun tässä edustaja Kurvinen puhuu pienistä nipsahduksista ja napsahduksista, niin en minä kyllä kutsuisi 120 miljoonan säästötavoitetta opintotuen osalta pieneksi napsahdukseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.10 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Iso ongelma tässä laissa liittyy siihen, että laista seuraavat kustannusmuutokset rahoitetaan yleisen asumistuen sisältä, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että jatkossa siis, kyllä, jaetaan enemmän tukea joillekin mutta tosiaan harvemmille kuin nykyään. Ja se tarkoittaa sitä, että osa opiskelijoista väistämättä häviää. Kaikkein surullisinta on se, että häviäjiin kuuluu nimenomaan näitä pienituloisia lapsiperheitä, eli mikä voi arvioida, että lapsiköyhyys yhteiskunnassa syvenee ja kasvaa.

Sitten toisaalta voi huomauttaa ihan asuntopoliitiikan näkökulmasta, että sitä, että leikataan jo nykyisellään liian niukkaa asumistukea kolmannessa ja neljännessä kuluryhmässä asumistuen puolella, ei voi pitää asuntopoliittisesti perusteltuna, se on vain keino rahoittaa tämä uudistus.

Harmillisena pidän itse myöskin ideologisesti sitä, että tähän lakiesitykseen sisältyy se ideologia, että pyritään ohjaamaan opiskelijoita ottamaan opintolainaa nykyistä enemmän. Se on sosiaalipoliittisesti arveluttavaa, koska osa potentiaalisista opiskelijoista sitten ajattelee sillä tavalla, että koska heillä ei ole varmuutta toimeentulosta, niin he eivät uskalla lähteä opiskelemaan laisinkaan, kun järjestelmästä tehdään opintolainapainotteinen. Tämä on tosiasia.

Sitten myöskin jonkin verran kyseenalaisena pidän sitä ajatusta, että kun ajatellaan, että yleinen asumistuki on ruokakuntakohtainen, eli siinä otetaan sitten huomioon kaikkien taloudessa asuvien tulot, niin se ohjaisi siihen, että tehdään työtä vähemmän ja valmistutaan nopeammin ja (Puhemies koputtaa) edetään uralle nopeammin. Näin ei välttämättä käy. Ensinnäkin on paljon semmoisia akateemisia uria, joissa työllistyminen opintojen jälkeen on paljon helpompaa, (Puhemies koputtaa) jos on ollut mahdollisuus opintojen aikana tehdä jonkin verran töitä, ja sitten toisekseen...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Alanko-Kahiluoto, nyt minä pyydän teitä siirtymään puhujapöytäntöön.

Okei, otan kohta uuden puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun oli 2.15 jo aikaa mennyt, niin sen takia näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

19.12 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden siirtäminen yleiseen asumistukeen tietenkin poistaa päällekkäisyyksiä asumisen tuissa ja vähentää tuelta toiselle siirtymisen ongelmia. Tämä on tietenkin hyvä asia näissä norminpurkutalkoissa. Hyvää on myöskin se, että yksin asuvien ja pienituloisten opiskelijoiden tulotaso paranee ja kesäajan katkosta ei enää tule, niin kuin tähän saakka on tullut, se on ehdoton parannus tässä asiassa. Myöskin se on hyvä asia, että asumistukea nyt sitten maksetaan yksin asuvalle alle 18-vuotiaalle opiskelijalle. Se on nyt mahdollista, aikaisemmin ei ollut.

Mutta se, että 50 000 menettää uudistuksen johdosta asumisen tuen ja että tällä on kielteisiä vaikutuksia lapsiperheitten toimeentuloon, on erittäin huolestuttavaa. On muistettava, että tässä maassa on 120 000 — 120 000, se on kaksi kertaa enemmän kuin Vaasassa asukkaita — köyhää lasta. Ja meillä on liki miljoona ihmistä, jotka elävät alle köyhyysrajan. Sitä tilastoa minulla ei ole, kuinka moni näistä 120 000 lapsesta on opiskelijoiden lapsia, mutta voinpa melkein vannon, että opiskelijoiden lapset kuuluvat tähän köyhien lasten joukkoon. Tämä on asia, johon meidän pitäisi kiinnittää huomiota.

Tämä on juuri sitä, mitä tämä hallitus tekee — kiillottaa yhdeltä puolelta mutta ei malta nostaa sitä lanttia toisinpäin ja katsoa, mitä se aiheuttaa. Nyt kun tämä tilanne on tämä, minä haluaisin tietää kustannusvaikutukset siitä, kuinka paljon toimeentulotukimenot tulevat nousemaan, jollemme me ota millään tavalla huomioon näitä lapsiperheitä emmekä ota näitä 50 000:ta opiskelijaa, jotka menettävät tässä. Hallituksella on vastuu siitä. Ei voida vain ajaa yksien asioita, pitää ajaa kaikkien asioita.

19.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Asumistuki opiskelijoillekin ympärivuotiseksi on kyllä kannatettava ja hyvä asia, ja tämä tulee kattamaan paremmin näitä vuokratukustuksia. Mutta yhdyn niihin puheenvuoroihin, joissa tätä perheellisten opiskelijoiden asemaa, huoltajakorotusta, on esillä pidetty. Itse asiassa tätä samaa keskustelua on käyty kyllä eduskunnassa monen aiemmankin hallituksen aikana. Itse olen kohta 10 vuotta täällä ollut ja muistan, että koko sinä aikana on tämäntyyppistä keskustelua ollut, ja sen takia itse toivoisin, että meiltä poliitikoilta löytyisi yhteistä tahtoa. Itse uskon, että tämä on lähes sellainen kysymys, että salin vasemmalta laidalta oikeaan laitaan voitaisiin löytää ratkaisu, joka olisi hyvin oikeudenmukainen opiskelijoiden näkökulmasta, ja pystyttäisiin käyttämään nämä rahat niin, että se mahdollistaisi nykypäivää paremmin täysipäiväisen opiskelun. Itse toivon tällaista kokonaisuudistusta, jota voitaisiin tehdä jopa parlamentaarisesti. Tämä asia on mielestäni niin tärkeä.

Mallin pitää olla kannustava. Asumistuki, opintoraha, opintolaina -kokonaisuus varmasti tulevaisuudessakin tulee olemaan. Itse olen pitänyt myös esillä sitä huolta, että meillähän opiskelijat ovat itse asiassa ainoat, joita rangaistaan ahkeruudesta. Olen joskus verrannut siihen, että maataloudessa saadaan tuotantotukea, kun tehdään tulosta, mutta opiskelija ei saa, jos hän on vielä sen opiskelun rinnalla ahkera eli haluaa vielä hankkia itselleen työkokemusta. Itse olen puhunut myös näiden vapaan tulon rajojen korottamisen puolesta tai jopa poistamisen puolesta.

Itse en tässä salissa syyllisty siihen, että vähättelisin opiskelijoille tulevia leikkauksia. Minun mielestäni ne ovat kovia. Ne ovat poikkeuksellisen kovia näinä vaikeinakin aikoina, ja niitä on erittäin vaikea puolustaa.

19.17 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tietysti on aina helppo olla, kun ei vastuussa ole, sellainen puhdasoppinen, ja tietysti edustaja Andersson osoittaa nyt loistavaa puh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

dasoppineisuutta täällä salissa. Tietysti hänelläkin ehkä kai vähän asiat ovat kertaamatta. Kertasin tuossa edellistä vaalikautta, mutta on tainnut silloinkin, kun vasemmisto ja sen edeltäjä, vasemmistoliitto, on ollut hallituksessa, jopa oma ministerikin, teidän sukunimikaimanne, olla opintotukiministerinä leikkaamassa opintotukea. Että näinhän se menee: kun taloutta laitetaan kuntoon, niin silloin joudutaan tekemään kipeitä juttuja. Mutta onneksi nyt saadaan jotakin positiivistakin opiskelijoille. Se on erittäin hieno ja tärkeä asia.

Pitää vielä todeta se, että suurin osa opiskelijoista voittaa tässä ratkaisussa. Sellaiset opiskelijat, joilla ei ole muita tuloja, ei ole palkkatuloja, ei ole sellaista avo- tai aviopuolisoa, joka saisi palkkatuloja, voittavat tässä ratkaisussa. Tämä on erittäin tärkeää muistaa. On tärkeää muistaa, että tämä alentaa toimeentulotukimenoja. Senkin se tekee. Sekin on erittäin järkevä ja positiivinen juttu.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä toteaisin vielä yleisesti opintotukijärjestelmästä sen, että itsekin näen opintotuen ennen kaikkea sosiaaliturvana, mutta jos koko opintotukijärjestelmää ajatellaan juuri näitten valmistumisaikojenkin näkökulmasta, niin itse muokkaisin sitä vähän joustavampaan suuntaan niin, että myös opiskelija voisi itse valita, nostaako sitä opintotukea kokonaisuutena, esimerkiksi jos haluaa nopeasti tehdä tutkinnon, voisi nostaa lyhyen aikaa korkeampaa tukea, tai sitten jos elämäntilanteet muuttuvat, haluaa tehdä työkeikkaa, voisi nostaa pidemmän aikaa matalampaa opintotukea. Se voisi siinä vähän joustaa, koska me tiedämme — täälläkin salissa on monia, jotka ovat vähän aikaa sitten valmistuneet korkeakoulusta — että varsinkin korkeakouluopintojen loppuvaiheessa on ihan hyväkin hakea vaikka vuosi työkokemusta jostakin muualta, ja sitten saattaa vaikka masterina saada paremminkin töitä, ja taas Suomi menee eteenpäin ja kuntoon.

19.19 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten täällä on todettu, opiskelijoitten toimeentulo on kokonaisuus ja opintorahaa tullaan leikkaamaan hallituksen toimesta 26 prosenttia ja tulevaisuudessa opintoraha on ainoastaan 250 euroa kuukaudessa. Jokainen meistä ymmärtää sen, että ilman lainaa tai työtuloa kukaan opiskelija ei voi sillä tulolla elää.

Tähän asumistukeen liittyen: On aivan totta, että meillä on tämän seurauksena 120 000 opiskelijaa, joiden asumistuki pysyy joko nykyisellään tai nousee. Mutta 54 000 opiskelijalla tämä pienenee, ja noin 23 000 opiskelijaa menettää asumistuen kokonaan.

Täällä on puhuttu lapsiperheköyhyydestä ja kannettu siitä huolta, ja olen todella iloinen, että siitä keskustellaan niin vahvasti nyt. Meillä on, kuten aikaisemmin totesin jo, 45 000 perheellistä opiskelijaa, ja heistä 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella tälläkin hetkellä. He elävät tulevaisuudessa niillä tuilla, joita sitten hallitus leikkaa, ja käytännössä heidän erityistilannettaan ei kompensoida millään tavalla. Sen takia huoltajakorotus on vähimmäisasiä, mitä heidän kohdallaan pitäisi tehdä. Olen henkilökohtaisesti ajanut jo pitkään sellaista ajattelua, että tätä ansaintarajaa perheellisten opiskelijoitten osalta pitäisi korottaa, koska heillä on huoltajavastuu ja toimeentulovastuu perheestään ja lapsestaan. Ja jos toimeentulo heikkenee, niin tämän seurauksena se käytännössä tarkoittaa sitä, että perheellinen opiskelija siirtyy työelämään, ja riskinä on, että hän keskeyttää opintonsa ja sitä kautta ei myöskään valmistu. (Puhemies koputtaa) Elikkä tämä perheellisten opiskelijoitten köyhyys ei ole millään tavalla perusteltua.

19.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen vaikutuksia pitää tosiaan huolella seurata, koska epäilen, että tämän lain seurauksena osa opiskeli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

joista joutuu vähentämään työntekoa saadakseen asumisen maksettua ja osa taas, jotta tältä välttyisi, joutuu muuttamaan erilleen puolisoistaan tai kumppanistaan. Ja sitten taas työntöön kannustamisen vähentäminen ei ole ongelmaton kaikkien kohdalla, koska tosiaan on todettu tutkimuksessa, että opiskelun aikainen työssäkäynti voi helpottaa työllistymistä opintojen valmistuttua.

Olenkin sitä mieltä, että nämä yleisen asumistuen kannustinongelmat, jotka liittyvät erityisesti ruokakuntoehtaisuuteen, pitäisi tutkia erikseen ja selvittää se, olisiko edellytyksiä lisätä asumistuen yksilökohtaisuutta. Nimittäin jo tällä hetkellä tämä yleisen asumistuen ruokakuntoehtaisuus on iso ongelma, jos ajatellaan esimerkiksi niitä nuoria, jotka eivät ole päässeet opiskelemaan, jotka joutuvat asumaan lapsuudenkodissaan sen vuoksi, että töitä tai opiskelupaikkaa ei ole. He ovat siinä asemassa, että he eivät voi tehdä edes lyhytaikaisia töitä, jos perhe saa asumistukea, koska koko perheen tulot lasketaan tosiaan yhteen yleisessä asumistuessa. Eli tämä on merkittävä kannustinongelma, joka varmasti lisää jo nyt nuorten syrjäytymistä. Eli sen vuoksi minä kyllä katsoisin, että kun tämä askel tehdään, niin olisi aivan ehdottoman tärkeää tulevaisuudessa tarkastella sitä, voidaanko tästä yleisen asumistuen ruokakuntoehtaisuudesta luopua, varsinkin kun on odotettavissa, että tämä uudistus kasvattaa erityisesti yksioiden vuokria isoissa kaupungeissa.

Toiseksi, huomautan edustaja Kurviselle, joka vinoili tuolta takarivistä, että tässä toimeentulotukimenoja vähennetään, (Puhemies koputtaa) että eihän se niin ole. Tämän hallituksen esityksenkin mukaan säästöt yleisessä asumistuessa johtavat (Puhemies koputtaa) lisääntyneisiin toimeentulotukimenoihin eli viimesijaisella toimeentulotuella katetaan osittain ensisijaisen etuuden säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Alanko-Kahiluoto, jos tällä kertaa voisin pyytää teitä tänne puhujakorokkeelle.

Sain sanottua kaiken.

19.23 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! On surullista, että ensimmäisen kauden edustaja Kurvinen on jo löytänyt talon tavoille niin, että hänkin nyt kaivaa esimerkkejä 90-luvulta oman hallituksen tänä vuonna tekemien huonojen päätösten perustelemiseksi, mutta itse en lähde samaan mukaan.

Kuten todettua, minä en ole kieltänyt sitä, etteikö tämä uudistus siis hyödyttäisi isoa osaa opiskelijoista ja ennen kaikkea pienituloisia yksin asuvia opiskelijoita. Mutta mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että tässä salissa myöskin käydään keskustelua niistä ongelmista, joita tähän esitykseen sisältyy.

Haluan erityisesti kiittää niitä hallituspuolueiden edustajia, jotka täällä omissa puheenvuoroissaan ovat painottaneet tämän huoltajakorotuksen saamisen tärkeyttä. Jäämme odottamaan sitovaa lupausta hallitukselta ja ennen kaikkea tuloksia viimeistään sitten siinä ensi kevään puoliväliriihessä.

Kannatan myöskin sitä, että tätä yleisen asumistuen yksilökohtaisuutta lähdetäisiin kehittämään. Se olisi äärimmäisen tärkeää tämän uudistuksen yhteydessä, mutta kuten edustaja Alanko-Kahiluotokin toi esiin, se on itse asiassa ongelma, johon olisi pitänyt puuttua jo nyt.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.